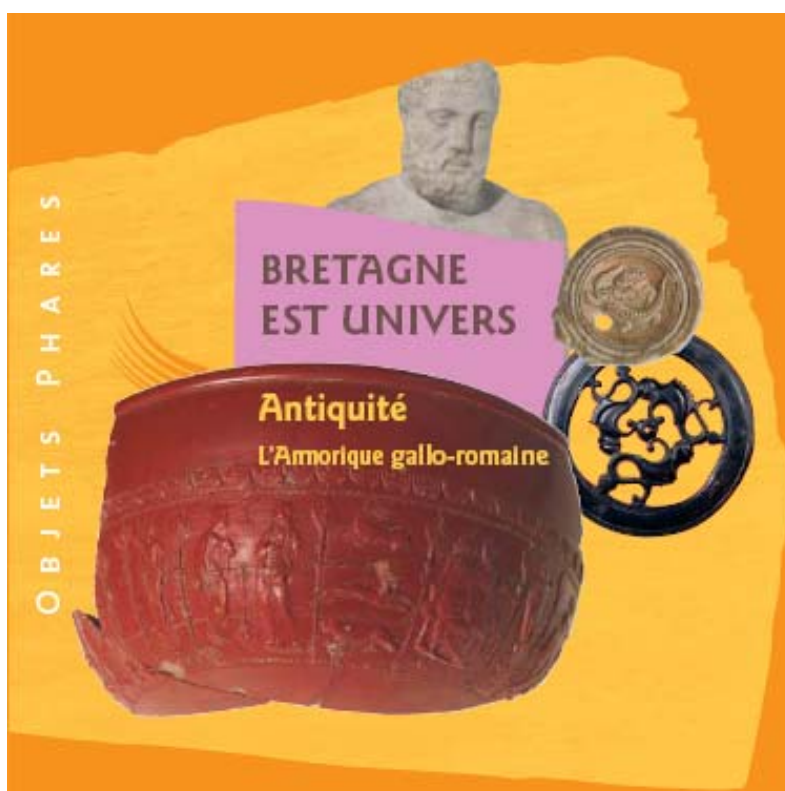

Teuliad pedagogel « TRAEZOÙ SKOUER »

HENAMZER

TAOLENN

Pennad-digeriñ an diskouezadeg pad « Hollved eo Breizh ».....	p. 2
Kinnig an abadenn hag ar c'harned-dizoleiñ.....	p. 4
Prientiñ ho kweladenn er mirdi.....	p. 5
Testennoù an diskouezadeg.....	p. 6
Temoù ha traezoù ar c'harned-dizoleiñ.....	p. 9
Hêrezh Galia hag hêrezh Roma	
An aloubidigezh	
Ar vuhez pemdez	
Urbs / Ar gêr	
Al lec'hioù foran	
Via / An hent	
Rus / Ar maezioù	
Kealioù all	
Steuñv an diskouezadeg.....	p. 13
Titouroù pleustrek.....	p. 14
Ar gweladennoù « Traezoù Skouer »	p. 15

PENNAD-DIGERIÑ AN DISKOUEZADEG PAD « HOLLVED EO BREIZH »

Testenn tennet eus katalog an diskouezadeg pad

Gant Jean-Yves Veillard, a oa rener Mirdi Breizh gwezhall, e oa bet divizet reiñ da ziskouezadeg pad ar mirdi nevez anv an titl brav-kaer-se diwar ur varzhoneg gant Saint-Pol Roux.

Ur barzh a bouez e oa Saint-Pol Roux, ezel eus skol an arouezouriezh, levezonet an dreistrealouriezh gantañ ha brudet mat gant e genseurte en e amzer. Ganet e oa bet e 1861, e Provañs, met deuet e oa d'en em ziazezañ e penn pellañ Breizh m'en em sante e-unan gant nerzhioù an douar hag ar mor.

En e vaner, e Coecilian, ez eas da anaon en un doare skrijus : lazhet e voe e vatezh gant ur soudard nazi, gwallet e verc'h, roget pe devet e zornskridoù ha mervel a reas diwar ar gwallreuz-se. E oberenn ziwezhañ eo *Hollved eo Breizh*, embannet e 1941, savet gantañ en enor da Vreizh a-raok mervel.

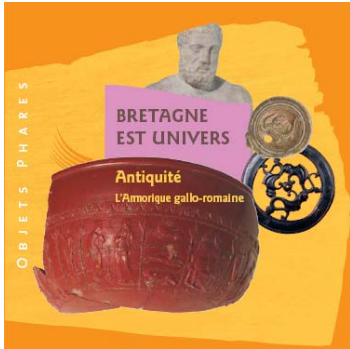
Stag eo an titl-se ouzh istor dibar un den, tomm d'ur vro ma ne oa ket bet ganet, ouzh an nerzhioù a oa savet ennañ diwarni, ouzh kejadenn ar skiant-prenet personel gant ur preder hollvedel : ne oa ket gwelloc'h titl da envel diskouezadeg pad ar Mirdi, zo kontet enni istor Breizh, adalek an amzerioù koshañ betek an deiz hiziv. Ar skipailh en deus ijinet ar raktresse a venne diskouez dibarderioù Breizh en o arvezioù hollvedel. Ar raktres dibabet a glot gant ar prederiadenoù zo bet er bloavezhioù tremenet a-zivout ar vreizhadelezh : d'ar mareoù ma vez digor Breizh war ar bed e vez pinvidikoc'h ha dibaroc'h he ferzhioù sevenadurel. Setu perak eo bet lakaet war wel en diskouezadeg pad ar prantadoù ma oa digor Breizh a-bep-eil gant ar prantadoù ma oa serret warni hec'h-unan, diouzh ma teue an eskemmoù armerzhel eus ar c'hornôg dre ar Meurvor Atlantel, evel ma weler kerkent ag oadvezh an Arem, pe, er c'hontrol, pelloc'h eus tu ar reter, a-hed ahel ar Ron pe an Danav, pa oa Breizh war lez ar bed.

Bro gozh an Arvor eo Breizh, bro ar mor, hag he darempred gant ar mor a ro dezhi he flas er bed, a-hed an amzer. Hogen ne vije ket eus an Arvor hep an Argoad, hep an douar a eztaol ar binvidigezh-se a vez kaset da lec'h all gant martoloded an arvor. An diskouezadeg nevez *Hollved eo Breizh* a dres dimp an daolenn veur-se, hini Bretoned an argoad hag an arvor. Prederiañ war an identelezh, en em zigeriñ war ar bed, bezañ hentoù eskemmañ ha daremprediñ : gant goulennoù ar bed bremañ e pled ar mirdi nevez ha klask a ra bezañ a-unvouezh gant ar gouiziegezhioù a vez savet deiz-ha-deiz da respont d'ar goulennoù-se.[...]

Mirdi Breizh, pa voe digoret e 1960 e diabarzh mirdi an Arzoù-kaer e Roazhon, a oa an hini kentañ eus ar rummad nevez-se. Gant Georges Henri Rivière e oa bet soñjet raktres ar mirdi, asambles gant René-Yves Creston, arzour ha tudoniour anezhañ, ha Marie Berhaut a oa mirourez mirdi an Arzoù-kaer.

Labouret o doa gant enklaskerien ha skolveuridi, en o mesk Pierre-Roland Giot pe André Mussat o deus kresket kalz hon anaoudegezh eus Breizh. Er bloavezhioù 1960 e kendalc'has François Bergot da gas mirdi Breizh war-raok betek 1967 ma lezas e blas gant Jean-Yves Veillard bet e penn ar mirdi betek 1999. Dindan e urzhioù eo bet ar mirdi o vont da-heul istor an anaoudegezh eus sevenadur Breizh. Gwezhall e oa gwallvrudet ar sevenadur-se, nac'het zoken en hanterenn gentañ an 20^{vet} kantved, ha bremañ e vez lorc'h en dud oc'h anavezout o sevenadur, goude ar prantadoù hir a stourm zo bet evit difenn ar vreizhadelezh er bloavezhioù 1960-1970. Disoc'h an istor hir-se, zo padet ouzhpenn 50 vloaz, eo staliadur Mirdi Breizh e savadur meurdeus ar Maezioù frank, ur raktres en deus kemeret ur perzh bras ennañ. Bezañs ar mirdi zo un arouez eus ar bri a zouger da sevenadur Breizh hag eus an arvez hollvedel zo e kement sevenadur zo.

François HUBERT (Pennvirour mirdi Breizh etre 2000 ha 2005)

KINNIG AN ABADENN HAG AR C'HARNED-DIZOLEIÑ

An teuliad pedagogel-mañ a ginnig deoc'h un toullad binvioù ret evit kompren an Henamzer en diskouezadeg « Hollved eo Breizh ». An danvez zo ennañ a c'hallit implijout evit prientiñ ar weladenn peotramant goude ar weladenn, er c'hlas.

Mont en-dro an abadenn

Displeget e vez d'ar skolidi petra eo an Henamzer e-pad an abadenn « **Traezoù skouer : Henamzer** ». Ar mennozhioù pennañ a vez degaset gant an hanterour ha dre ur c'hoari dizoleiñ. Ur wezh kinniget gant an hanterour traezennoù eus an diskouezadeg e vez lakaet ar skolidi da gemer perzh ha roet pep a garned-dizoleiñ dezho. Goude-se e vez kaset un diviz gant ar c'hlasad a-bezh a-raok sevel un diverradenn e stumm goulennoù – respontoù.

Liveoù : kentañ derez (eus KD2 da KE2), skolaj

Pad : 1e30

Ar c'harnedoù-dizoleiñ

Ar c'harnedoù zo e stumm follennoù pleget en eizh tamm, warno frizennoù kronologel, luc'hskeudennoù eus traezoù an dastumadoù, skeudennoù (arouezioù, kartennoù douaroniezh, tresadennoù), titloù ha frazennoù da sachañ an evezh. An holl elfennoù-se a sikour da gas ar gaoz. Drezo o-unan e teu ar skolidi a-benn da reiñ ur ster d'an traoù dre sellet, deskrivañ, keñveriañ ha dezastum. Pep bugel a vez lakaet da glokaat ur c'harned dre begañ ar skeudennoù a vank.

PRIENTIÑ HO KWELADENN ER MIRDI

Gweladenn brientiñ

Gant ar servij Hanterouriezh e vez pedet ar gelennerien, e-maez ar vakañsoù-skol, da weladenniñ an diskouezadegoù pad evit netra ha da ginnig dezho an abadennoù hag an atalieroù.

Pep Merc'her enderv etre 14e00 ha 16e30.

Emgav da 14e00 rik e degemer ar Maezioù Frank

Danvez teulioù

Ar binvioù pedagogel (teulioù pedagogel ha karnedoù-dizoleiñ), hag un tamm eus dastumadoù ar mirdi a c'haller gwelet war lec'hienn Genrouedad mirdi Breizh : **www.musee-bretagne.fr**.

Kreizenn deuliaouiñ ar mirdi zo digor d'ar gelennerien.

Goulennit emgav a-raok dont, a Lun da Wener, etre 9e ha 17e.

Pgz : 02 23 40 66 74

Servij Hanterouriezh

En ho kourc'hemenn emañ tud servij Hanterouriezh ar mirdi, m'hoc'h eus ezhomm :

mediation.museebzh@leschampslibres.fr

Philippe Dagron : p.dagron@leschampslibres.fr / 02.23.40.66.71

Amélie Fabien : a.fabien@leschampslibres.fr / 02.23.40.67.52

Gwenaëlle Nebeu : g.neveu@leschampslibres.fr / 02.23.40.67.53

Pascal Nignol : p.nignol@leschampslibres.fr / 02.23.40.66.72

gweladennoù e brezhoneg

BrunoGenton (kuzulier-eiler, kelenner galvet gant ar mirdi) : bruno.genton@ac-rennes.fr

TESTENNOÙ AN DISKOUEZADEG

Marevezh galian-ha-roman
- 57 a-raok J.K. / 476

Arvorig galian-ha-roman

E 57 a-raok J.-K. e voe aloubet Arvorig gant Publius Crassus, komandant an armeoù roman. Er bloaz war-lerc'h e voe mouget emsavadeg ar Weneted hag o c'hevredidi gant Kaezar, e-kerzh un emgann war vor er Mor-Bihan a zo chomet brudet. Tamm-ha-tamm e voe diazezet ar Pax romana e kornôg Galia. Ul lodenn eus an Impalaeriezh e teuas ar vro da vezañ, met derc'hel a reas d'he gizioù bevañ ha d'an troioù-spered stag ouzh ar sevenadurioù arvorigat ha keltiek.

Ar gêr vras, un elfenn romanekaat

Ar c'heodedoù (civitates) a oa diazez an aozadur melestradurel roman. Mirout a reont an anvioù hag ar bevennoù a oa ganto da vare ar C'halianed kozh ivez sur a-walc'h : Osismied, Weneted, Namneted, Riedoned ha Koriosolited. Pep keoded a oa dezhi ur pennlec'h, a oa sez an ensavadurioù politikel, relijiel ha sevenadurel. Dre ar c'hêrioù, evel Kersaout, Karaez, Roazhon, Gwened pe Naoned, ma oa savadurioù hag aveadurioù pinvidik (palezioù, temploù, dourbontoù, kibellidioù...), e kreskas levezon arz bevañ ar Romaned.
Logo /Sevenadur - relijion

Darempredoù gwellaet dre an hentoù

Stank ha kempennet mat e oa rouedad hentoù ar C'halianed. Kresket e voe gant ar Romaned. O mad a rejont eus an hentoù bras a oa etre ar c'heodedoù. Drezo e c'halle mont ha dont buan an dud, ar varc'hadourezh hag ar bagadoù soudarded a rae war-dro ar surentez er vro a-bezh.

En Arvorig e oa hentoù hir a gase eus an eil pennkeoded d'egile a reter da gornôg. Liammoù all a oa gant traoñienn al Liger, hag ivez gant Lyon, kêr-benn Galia. Ur rouedad hentoù a eil renk a oa etre ar pennlec'hioù hag ar bourc'hioù bihan dindan o dalc'h.

Logo / Eskemmoù

Eskemmoù puilh gant Arvorig

Ar priaжоù siellet, aozet e-kreiz Galia, a veze enporzhiet en Arvorig. Dre ar stêrioù, al Liger peurliesañ, e veze graet ar c'henwerzh anezho.

Dizoloet ez eus bet ur bern añforennoù, ar pezh a ziskouez e veze enporzhiet a bep seurt produioù hag e-leizh anezho : eoulioù hag hilioù eus Spagn, gwinoù eus a bep seurt broioù e Galia hag Italia, frouezh eus Norzhafrika...

Frondoù, produioù kened, spisoù pe gwer kriz a veze degaset eus pell zoken (Egipt, Azia-vihanañ, Reter-pellañ).

Eus Arvorig e veze ezporzhiet garom, ur soubilh dre besked a veze kavet mat-eston gant an dud, kig-sezon ha metaloù.

Priajoù ar pemdez

An endalc'herioù a oa dezho stummoù ha tresoù kinklañ liesseurt hag implijet e vezent evit ober a bep seurt traoù. Ouzhpenn ar priaжоù siellet enporzhiet e oa listri all, implijet aliesoc'h, a veze aozet er vro. Bez' e oant binvioù evit poazhañ, fardañ ha mirout boued. A-wezhioù e veze lakaet dour, gwin, eoul, garom... enno.

Trec'h ar c'hiz roman

E plas ar bragoù e krogas an dud da wiskañ tonegoù, degaset eus Roma, er renkadoù ren dreist-holl. Kendalc'het e voe da wiskañ kougoulioù (mantilli gant ur c'habell) en Impalaerded-Uhelañ (1añ ha 3e kantved) evel ma veze graet da vare ar C'halianed.

Ne chom nemet nozelennoù ha spilhennoù-alc'hwez amañ hag ahont diwar an holl dilhadoù liesliv a oa. Ar rikoù bihan-se, simpl (un neudenn arem pleget) pe luzietoc'h, a servije da stagañ ar pastelloù-gwiad etrezo. Kerkent ha deroù ar c'hantved kentañ goude J.-K. e oa darn eus ar spilhennoù-alc'hwez a oa amailhet ha kinklet gant tresoù mentoniell pe skeudennek.

Bravigoù dindan levezon

Ar maouezed c'halian a veze ganto perlez gwer dija. Met gant ar sevenadur roman end-eeun ez eus deuet enlouc'helloù a oa kleuziet o engravadur e-barzh mein dambrizius (oniks pe mein Kalkedonia da skouer).

Un nebeud pezhioù dispar zo bet kavet evel gwalennoù aour, ha kalz muioc'h a draezoù disteroc'h un tamm : gwalennoù ha troioù-brec'h arem, gwer hag arc'hant, a-wechoù, chadennoùigoù...

Bragerizoù ha dilhad cheuc'hoc'h-cheuc'h

Kalz a vlezidigezh a ziskoueze an dud gant prederioù ar c'horf. Ar maouezed a gempenne o blev e torkadoù luziet alies, evel m'en diskouez an delwennigoù pri poazh gwenn.

Pladennoù-fardañ, loaioù, piñsedoù-divleviñ, darnoù meleziourioù, buredoù frond, setu aze un nebeud skouerioù a chom eus ar binvioù niverus a rae an dud ganto evit en em fardañ hag en em walc'hiñ.

Berzh ar c'hoarioù hag an diduelloù

Ar c'hibelldioù, ar c'hoarivaoù hag ar c'helc'hvaoù foran degaset eus Italia ha gouestlet d'an dudi a reas berzh e pep lec'h. Ar chase a oa tra ar re binvidikañ hepken.

Ur bern jedoueroù ha diñsoù eskern, arem pe gwer zo bet kavet, ar pezh a ziskouez e oa dedennet an dud gant ar c'hoarioù chañs er vuhez pemdez.

D'ar mare-se dija e veze roet d'ar re vihanañ ur chutell gant ouroulerioù.

Skritur hag enskrivadurioù

Sevenadurezh ar skrid eo hini ar Romaned. An holl dud ne ouient ket al lizherenneg latin, met enskrivadurioù zo bet kavet alies war priaжоù, mein pe mogerioù an tiez. War darnoù priaжоù ez eus chomet roudoù eus kontoù, eus anv ar poder pe an implijer.

Tablezennoù koad goloet gant koar a servije da skrivañ gant ar goustilh. Ur beg lemm a oa evit tresañ hag ur beg togn evit reizhañ.

Listri diseurt

Ar pri, an askorn, an arem, hag ar c'hoad pa vez adkavet, a oa danvezioù implijet evit ober listri.

Al lavnennoù a veze graet kalz ganto war ar pemdez, evit ar c'hontilli-taol, ar binvioù labour pe c'hoazh an aotenoù.

Ar pezhioù orfeberezh, an endalc'herioù gwer hag arem, rouesoc'h anezho, a oa lod ar re binvidik.

Sklêrijennañ ha kinklañ

Evit kaout sklêrijenn e oa kleuzeurioù dre zruzoni ha torchadoù-gouloù dreist-holl. A-wechoù e oa ivez kantolorioù pri a zalc'he goulaouennoù-soav pe koar. Un nebeudig kleuzeurioù dre eoul a oa kinklet gant dremmoù tud pe tresoù loened.

Traezoù ar pemdez

Ur bern traezoù diseurt zo bet kavet en ur furchal. Ganto e c'haller ijinañ petra e oa buhez pemdez ar Romaned. Higennoù ha begoù saezhoù, alc'hwezioù niverus, traezoù arem a c'hellfe bezañ bet tammoù arrebeuri pe delwennoùigoù... Aspadennoù all, a-wechoù, ne ouzer tra diwar o fenn, nag eus pelec'h e teuent na da betra e servijent.

An artizaned e barr o bleuñv

Ur plas a bouez a oa gant an artizanerezh en Arvorig, pa oa enni kalz a vengleuzioù plom hag houarn dreist-holl. Evit gallout labourat ar metaloù hag ar pri e veze savet fornioù. En ur furchal ez eus bet dizoloet askorn ha korn kizellet gant tablezerien, troelloù-nezañ bet implijet gant gwiaderien... Sur a-walc'h e oa kantennerien, kommerien, kivijerien ha munuzerien ivez er c'heodedoù, daoust ma n'eus ket chomet kalz roudoù anezho en douar.

Ur relijion diouzh ar vro

Ar relijion roman a amprestas digant kredennoù a bep seurt : roman, gresian, egiptat... Degemeret e voe ar relijion nevez gant pobladoù Arvorig. Kenderc'hel a rejont da bediñ o doueed koulskoude. Se zo kaoz ez adkaver an doueed c'halian Mullo pe Vicinnus a-dal da anv Meurzh. Hag Atepomaros e-kichen Merc'her.

E pep ti e oa delwennoùigoù pri poazh gwenn a rae dave d'an doueezed-mamm : Gwener, Minerva pe c'hoazh Attis. An doueed-se, enoret gant aoterioù bihan, a wareze ar C'halianed eta.

Azeuliñ an impalaer a voe ur boaz diazezet gant Aogust. Unan eus an elfennoù a vire unvan an Impalaeriezh roman e voe.

An Impalaered-Izelañ

Gwanaet e voe an Impalaeriezh da-heul enkadennoù armerzhel ha politikel an 3e kantved. Ar vuhez e kêr koulz ha war ar maez a voe lakaet diaes gant an alouberien hag ar riblerien. Tachennoù a-bezh eus keodedoù zo a yeas da get. Er c'hantved war-lerc'h, da ziwall ar vro diouzh an dañjerioù diavaez, e voe savet kreñvlec'hioù e porzhioù Aled (Sant-Maloù) ha Brest. Mogerioù-kreñv a voe savet da wareziñ ar c'hêrioù pennañ. Gant al labourioù difenn-se e teuas an Impalaeriezh a-benn da adaptout he mestroni war ar vro.

TEMOÙ HA TRAEZOÙ AR C'HARNED-DIZOLEIÑ

HÈREZH GALIA HAG HÈREZH ROMA

Tonellig win

Alc'hwez « Ne vern an añforenn pe an donellig, gant ma vo eskemmoù : gwinoù Tarraconense, livadur an inizi Lipari »

Orin Roazhon (Il-ha-Gwilen)

Deiziad dianav

Añforennoù eoul

Alc'hwez « Ne vern an añforenn pe an donellig, gant ma vo eskemmoù : gwinoù Tarraconense, livadur an inizi Lipari »

Orin Roazhon (Il-ha-Gwilen) - o tont eus an inizi Lipari (Siklia) hag eus an Tarraconense (Spagn)

Deiziad I^{añ} kantved goude J.K.

Merc'her-Atepomaros

Alc'hwez « Pe hini eus an daou a levezon an hini all ? »

Orin Traonienn ar Stêr-Aon, Laz (Penn-ar-Bed)

Deiziad dianav

Kealioù Ganet e voe ar sevenadurezh galian-ha-roman diwar hêrezh ar C'halianed hag ar Romaned.

Binvioù, sinkretegezh relijiel (doue galian-ha-roman).

Arvorig : ur broviñs eus an Impalaeriezh roman e-kreizig-kreiz an eskemmoù

AN ALOUBIDIGEZH

Trofe brezel (lifre kantener)

Alc'hwez « -57 a-raok Jezuz-Krist : aloubet eo Galia a-bezh gant ar Romaned.

Galia a-bezh emezoc'h ? »

Orin Saozon-Sevigneg (Il-ha-Gwilen)

Deiziad I^{añ} – IIIe kantved goude J.K.

Keal Lakaat ar gaoz war aloubidigezh Arvorig, un tammig a-raok Brezel Galia), renet gant Julius Kaezar

AR VUHEZ PEMDEZ (DOMUS/TI)

Skiant an dudoniezh he deus lakaet an henoniourien da vezañ dedennet gant traezoù ar pemdez ha n'eo ket hepken gant ar savadurioù meurdezus.

Torkad-blev
 Alc'hwez « Torkad-blev a c'hiz roman »
 Orin Roazhon (Il-ha-Gwilen)
 Deiziad dianav

Kealioù Kinklerezha ha levezon ar gizioù roman war an dilhad

Bured
 Alc'hwez « Frond ar Vezuvio » (evit degas soñj a Pompei, skouer brudet ur gêr douaret)
 Orin Roazhon (Il-ha-Gwilen)
 Deiziad dianav

Kealioù Emwalc'hiñ, yec'hedouriezh ha prederioù ar c'horf

C'hoariell
 Alc'hwez « C'hoariell ar babig »
 Orin Roazhon (Il-ha-Gwilen)
 Deiziad I^{añ} – IIIe kantved goude J.K.

Kealioù Bugaleaj ha dudi

An doue Lar
 Alc'hwez « An doue Lar, gwarezour an oaled »
 Orin Kersaout (Aodoù-an-Arvor)
 Deiziad dianav

Keal Ar relijion e ti an dud, war ar pemdez

URBS / AR GÊR

Tammoù traoù eus hor bed a vremañ zo deuet diwar hêrezh ar Romaned (a oa bet levezonet o-unan gant ar C'hresianed) : kêraozañ, hentoù, ensavadurioù politikel, lec'hioù foran evit an dudi hag an arvestoù (leurenn foran, kibellidi, c'hoariva...), reizhiad kas (dourbont) ha skarzhañ (kanioù) an dourioù...

Kealioù Harzoù kêr (Pomerium) hag ahelioù kêraozañ (Cardo, ahel norzh-su / Decumanus, ahel reter-kornôg) Tachennoù kêr : diforc'hiñ lec'hioù foran (kibellidi, forum/leurenn foran, templ) diouzh tiez prevez (insula/karter)

Skeudenn er foñs : tres karzennet kêr

AL LEC'HIOÙ FORAN

Plakenn he delfin

Alc'hwez « Plakenn he delfin »
 Orin Saozon-Sevigneg (Il-ha-Gwilen)
 Deiziad I^{añ} – IIIe kantved goude J.K.

Kealioù **Ar c'hibelldi : ul lec'h da ziskuizhañ ha da skoulmañ darempredoù sokial (evel ar forum/al leurenn foran)**
 An delfin : ur skeudenn voutin e kinklerezhañ ar c'hibelldioù.

Sichenn greunit

Alc'hwez « Sichenn un delwenn on-me. Bez 'z eus ac'hanon a-drugarez ur reizhaouer a oa madoberour p'en deveze c'hoant. »
 Orin Roazhon (Il-ha-Gwilen)
 Deiziad Eil kantved goude J.K.

Kealioù **Meskañ ar relijion gant ar politikerezh : giz an evergetegezh**
 An evergeted a oa tud pinvidik, politikourien anezho a ouestle un tamm eus o feadra da vravaat kêr.

VIA / AN HENT

Bonn

Alc'hwez « Pegement a viloù roman, a levioù galian, a gilometroù a chom d'ober c'hoazh ? »
 Orin Roazhon (Il-ha-Gwilen)
 Deiziad 236 goude J.K.

Kealioù **Unvez muzuliañ (lev c'halian ha mil roman) hag hendadoù ar bonnoù kilometroù**

Peul (da skorañ ar pont)

Alc'hwez « Ar raoskl a bleg bepred hep terriñ morse, padal an derv a chom solut daoust da bouez ar varc'hadourezh, an dud hag an amzer. »
 Orin Gwisec'h (Il-ha-Gwilen)
 Deiziad 50 a-raok J.K.

Kealioù **An hentoù hag o aveadurioù**

MIRDI BREIZH

Diskouezadeg pad « HOLLVED EO BREIZH »

RUS / AR MAEZIOÙ

Kenkiz galian-ha-roman Kerioñvarc'h, Kastellan-ar-Sec'h (Il-ha-Gwilen) (maketenn)

Kealioù Aozadur egorel ha sokial ar genkiz :
Pars urbana / Lodenn annezet gouestlet d'an dominus/mestr an ti
Pars rustica / Lodenn gouestlet d'al labour, domani ar gouerien, an artizaned

Alc'hwez

Alc'hwez « Alc'hwez ar maezioù »
Orin Kastellan-ar-Sec'h (Il-ha-Gwilen)
Deiziad dianav

Keal Pouez ar goved, dre ma oant mistri war an danvez hag an tan

KEALIOÙ ALL

AN ENSKRIVADUROURIEZH

Bonn ha Sichen greunit

Gant an dediadennoù en enor da dud veur e c'haller gouzout hiroc'h diwar-benn aozadur politikel, melestradurel ha relijiel ar geoded.

AN TRAEZOÙ MIRET

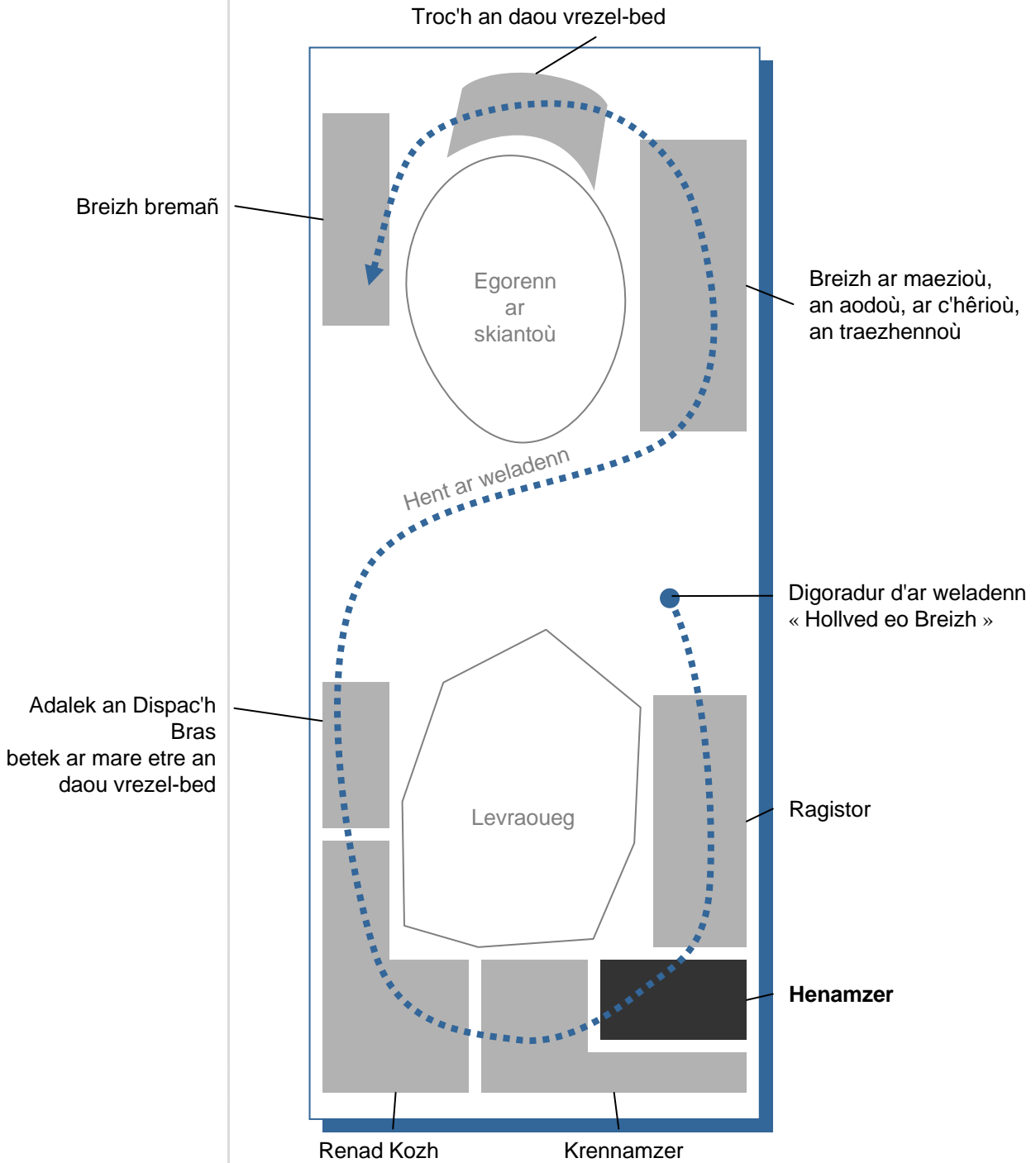
Peul ha Tonellig

Lod danvezioù zo bet miret-dreist evel ar c'hoad en ul lec'h gleborek.

DIZOLEIÑ AN TRAEZOÙ

An darn vrasañ eus an traezoù kinniget er c'harned zo bet kavet dre zegouezh pe da vare furchadegoù aozet e-pad labourioù kempenn e kêr pe war an hentoù.

TRES AN DISKOUENZADEC

TITOUROÙ PLEUSTREK

Mirout plasoù evit ar strolladoù

Ret eo ober ar gouenn ouzh servij Mirout plasoù ar Maeziou Frank :
Pgz 02 23 40 66 00

Euriou

Degemeret e vez ar strolladoù **eus ar Meurzh d'ar Gwener** (nemet d'ar Merc'her enderv).

Tri frantad a vez kinniget :

- 9e00 – 10e30

- 10e30 – 12e00

- 14e00 – 15e30

Trugarez deoc'h da erruout 15 munut a-raok penn-kentañ an abadenn

Priz

1,50 €dre skoliad

Digoust evit an ambrougerien

Chomlec'h

Mirdi Breizh – 10 bali ar C'hevredidi – 35039 Roazhon

Mont-tre evit ar strolladoù : 46 boulouard Magenta

Dont d'ar mirdi

Arsav metro : « Charles de Gaulle » ha « Garioù »

Porzh-houarn ha gar ar c'hirri-boutin da 200 m

Busoù a gas d'ar mirdi

Gallout mont er savadurioù

En holl lec'hioù e c'hall mont an dud nammet.

Servij kinniget

Gwiskva digoust

An holl weladennoù a c'hall bezañ graet e brezhoneg.

AR GWELADENNOÙ « TRAEZOÙ SKOUER »

Gant traezoù skouer an diskouezadeg e vez dizoloet ar marevezhioù bras eus istor Breizh, adalek ar Ragistor betek an deiz hiziv.

Eizh gweladenn « Traezoù skouer » a vez kinniget da zizoleiñ ar marevezhioù istorel dezrevellet en diskouezadeg :

- Ar Ragistor
- An Henamzer
- Ar Grennamzer
- An Henamzer
- Adalek an Dispac'h Bras betek ar mare etre an daou vrezel-bed
- Breizh ar maezioù, an aodoù, ar c'hêrioù, an traezhennoù
- Troc'h an daou vrezel-bed : 1914-1918 ha 1939-1945
- Breizh bremañ, adalek 1950 betek an deiz hiziv

Ar weladenn « Traezoù skouer » a-zivout ar Ragistor (eus - 700 000 da - 57 a-raok J.-K.)

- Eus ar maen benet, un ekonomiezh katreerien, chaseourien, pesketaerien ha kutuilherien, d'ar maen levnet, un ekonomiezh tud chomidik, labourerien-douar, saverien loened hag artizaned.
- Ar sevenadurezh keltiek gant divroadegoù ar pobladoù, ar gevredigezh, ar relijion, an arz hag ar vuhez pemdez.

Ar weladenn « Traezoù skouer » a-zivout an Henamzer (eus - 57 a-raok J.-K. da 476)

- Perzh dibar ar sevenadurezh galian-ha-roman ganet diwar sevenadurioù ar C'halianed hag ar Romaned.
- Hêrezh ar sevenadurezh galian-ha-roman a-fet kêraozañ ha kempenn an tiriad : an hent, ul liamm etre ar c'hêrioù hag ar maezioù.

Ar weladenn « Traezoù skouer » a-zivout ar Grennamzer (eus 500 da 1532)

- Tremen eus Arvorig da Vreizh, diwar ar vretonegigezh hag ar gristenidigezh.
- Emdroadur ar savouriezh arme difenn.
- Un dugelezh dizalc'h ha digor war ar mor.

Ar weladenn « Traezoù skouer » a-zivout ar Renad Kozh (eus 1532 da 1789)

- Kevredigezh Breizh dindan ar Renad Kozh : an tri urzh.
- Pinvidigezhioù armerzhel ha sevenadurioù liesseurt.
- Emsavadegoù kastizet gant hollveliegezh ar roue betek an Dispac'h Bras ha dibenn an dreistgwirioù.

Ar weladenn « Traezoù skouer » a-zivout an Dispac'h Bras betek ar mare etre an daou vrezel-bed (eus 1789 d'ar bloavezhioù 1930)

- Enebiezh Dispac'hourien / Chouaned.
- Etre ar gizioù kozh hag an amzer nevez : likelezh, brezhoneg, hengoun dre gomz, greanteladur, emsavioù sokial, divroadegoù...

Ar weladenn « Traezoù skouer » a-zivout Breizh ar maezioù, an aodoù, ar c'hêrioù, an traezhennoù (eus an 19^{vet} kantved d'ar bloavezhioù 1950)

- Poltredoù kroaziet gant maouezed ar maezioù, an aodoù, ar c'hêrioù, an traezhennoù : modernelezh ha doareoù bevañ nevez.

Ar weladenn « Traezoù skouer » a-zivout Troc'h an daou vrezel-bed (1914-1918 ha 1939-1945)

- Lizher ur soudard er fozioù : ul liamm etre an talbenn hag an adreñv (1914-1918).
- A-dal d'an alouberien : emzalc'hioù diseurt ha kemm-digemm (1939-1945).

Ar weladenn « Traezoù skouer » a-zivout Breizh bremañ, adalek 1950 betek an deiz hiziv

- Breizh etre douar ha mor : an danvezioù ekonomikel.
- An darvoudoù pennañ war dachenn ar politikerezh, an ekonomiezh, ar sevenadur hag ar sport...

Teuliad savet gant servij Hanterouriezh Mirdi Breizh, asambles gant Bruno Genton, kuzulier-eiler, hag ar stajidi Franck Philippeaux ha Virginie Boüan.